

## **Türkiye'ye Gelen Yabancı Turistlerin Ziyaret Nedenlerinin Son Beş Yılın Verilerine Göre Değerlendirilmesi**

Halil AKMEŞE<sup>1</sup>, Ali ILGAZ<sup>2</sup>

**Öz**

*Araştırma Makalesi*

Günümüzde pek çok insan sürekli ikamet ettiği yerlerden farklı bölgelere seyahat etmektedir. Yer değiştirme hareketi olarak ifade edilen bu faaliyetlerin bazıları keyfi, bazıları ise mecburi nedenlere dayanmaktadır. Bu yer değiştirme hareketlerinin en büyük nedenleri arasında bireylerin yeni yerler görme ve keşfetme arzusunun yattığı bilinse de; günümüzde insanlar pek çok farklı nedene bağlı olarak değişik bölgelere seyahat etmektedir. Turizm faaliyetlerinin ekonomiye dolaylı ve doğrudan etki ettiğinin bilinmesi ile birlikte ülkeler de bu gelirden daha fazla pay elde etmenin yollarını aramaya başlamıştır. Türkiye de dünyanın dört bir yanından turist çekmekte ve bu faaliyetlerin de ekonomimize makro ve mikro ölçekte önemli etkileri bulunmaktadır. Bu kapsamda araştırmada 2015-2019 yılları arasında Türkiye'yi ziyaret eden yabancı turistlerin ziyaret nedenlerinin sayısal verilerle ortaya konularak yıllara göre oluşan değişimlerin yorumlanması amaçlanmıştır. Araştırmada TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) tarafından yayınlanan turizm istatistikleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda yabancı turistlerin Türkiye'yi daha çok gezi, eğlence, sportif ve kültürel amaçlı olarak ziyaret ettikleri tespit edilmiştir. Ayrıca özellikle sağlık ve tıbbi nedenlerle Türkiye'yi ziyaret eden yabancı turist sayısının yıllar itibariyle önemli miktarlarda artış gösterdiği saptanmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** Seyahat, Seyahat Nedenleri, Yabancı Turist.

## **Evaluating Visitation Reasons Of Incoming Tourists To Turkey With Respect To The Data Of Last Five Years**

**Abstract**

*Research Paper*

Today, many people travel from places of residence to different regions. Some of these activities, referred to as displacement movements, are based on arbitrary and others on compulsory reasons. Although it is known that the desire of individuals to see and discover new places lies among the major causes of these displacement movements; today, people travel to different regions for countless different reasons. With the recognition that tourism activities have an indirect and direct impact on the economy, countries have begun to seek ways to obtain more shares from this income. Our country also attracts tourists from all over the world, and these activities also have important macro and micro scale effects on our economy. In this context, the purpose of the study was to reveal the reasons for the visits of incoming tourists visiting Turkey between 2015-2019, by numerical data, and to interpret the changes that occurred over the years. In the study published by the Turkish Statistical Institute tourism statistics it is used. The results of foreign tourists in Turkey for more sightseeing, entertainment, and sports have been identified as they visit cultural purposes. It is also found that, especially health and medical reasons, the number of foreign tourists visiting Turkey increased in the amount of years as important.

**Key Words:** Travel, Reasons of Travel, Incoming Tourists.

---

<sup>1</sup> Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Turizm Fakültesi, hakmese@erbakan.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-4694-2215>

<sup>2</sup> Doktora Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, [ali.ilg@hotmail.com](mailto:ali.ilg@hotmail.com), <https://orcid.org/0000-0003-0838-2747>

**Article Info / Makale Bilgileri**

Received / Alındığı Tarih 29.04.2020

Accepted / Kabul tarihi 16.12.2020

## **Giriş**

İnsanlar yüzyıllardır çeşitli nedenlerden dolayı farklı bölgelere seyahat etmektedirler. Bireylerin boş vakitlerinin ve refah düzeylerinin gün geçtikçe artmasının yanında dünya nüfusunun çoğalması ile birlikte turist sayısı da her geçen gün artış göstermektedir. Gittikçe artan turizm talebi ile turizm sektörü gittikçe büyüyerek; yeni turistik bölgelerin oluşmasını ve hali hazırda bulunan turizm bölgelerinin ise gelişimini sağlamıştır. Yeni turistik bölgelerin oluşması ve mevcut destinasyonların daha çok tercih edilir hale gelmesi, bu destinasyonların buldukları ülkeler açısından da önemli bir gelir ve istihdam kaynağı haline gelmiştir (Tellioglu ve Tekin, 2016: 489). Ayrıca turizm, doğrudan veya dolaylı olarak etkilediği birçok sektörle ekonomik canlılığın en önemli göstergelerinden biri gelmiş ve bu nedenle ülkelerin dikkatleri, turizme verdikleri destek ve bu faaliyetten beklentileri son zamanlarda oldukça artmıştır (Aksoy ve Kiyici, 2011: 478).

Günümüzde dünyanın en dinamik olgusu olarak kabul edilen turizm endüstrisi (Yousaf, Amin ve Santos, 2018: 197; Van Vuuren ve Slabbert, 2011: 295); ülkemizde 1980'li yıllara gelindiğinde oldukça hız kazanmış ve birkaç yıllık bir süre içinde turistik arz kapasitesi, elde edilen döviz ve yabancı ziyaretçi sayılarında önemli gelişmeler yaşanmıştır. 1980 yılı sonrasında turizm konusunda bazı kararlar alınmış ve bu konuda birçok teşvik getirilmiştir (Kozak, Akoğlan Kozak ve Kozak, 2006: 115-116). Bu kararlar neticesinde Türkiye'nin aktif dış turizmi özellikle 1980'lerden sonra önemli bir gelişme göstermeye başlamış ve ülke ekonomisine çok büyük katkı sağlayan gelir kaynaklarından biri haline gelmiştir (Dalgın, Karadağ ve Bingöl, 2015: 176).

Bu çalışmada da 2015-2019 yılları arasında ülkemizi ziyaret eden yabancı turistlerin ziyaret nedenleri, yıllara göre değerlendirilerek ele alınmıştır. Bu kapsamda çalışmada ilk olarak seyahat kavramı ve insanların seyahat etme nedenleri açıklanmış daha sonra ise TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) tarafından yayınlanan veriler ışığında yabancı turistlerin ülkemizi ziyaret nedenlerinin son beş yıla göre azalış veya artışları değerlendirilmiş ve kıyaslamalar yapılarak birtakım önerilerde bulunulmuştur.

## **1. Seyahat Kavramı ve İnsanların Seyahat Etme Nedenleri**

Pek çok kelimenin olduğu gibi seyahat kelimesinin de ifade etmiş olduğu anlam geçmişten günümüze kadar birçok gelişme nedeniyle değişiklikler göstermiştir. Eski çağlarda "çile çekmek" anlamına gelen seyahat kelimesinin, günümüzde yaşanan teknolojik gelişmeler ile birlikte ifade ettiği ve zihinlerde oluşturmuş olduğu anlam da gittikçe değişmiştir (Mısırlı, 2013: 2-3). Ancak bir

tanıma oturtmak gerekirse; seyahat kelimesi en temel anlamda bireylerin kendi istekleri doğrultusunda veya bazı mecburi sebepler nedeniyle gerçekleştirdikleri hareketler olarak tanımlanmaktadır (Ayaz ve Apak, 2017: 29). En kısa açıklamayla ise seyahat, bir "yer değiştirim" hareketi olarak kabul edilmektedir (Eralp, 1983: 2).

Yer değiştirme hareketi olarak nitelendirilen bu ilk seyahatlerin nasıl ve nerede yapıldığı bilinmemekle birlikte, insanlığın var olduğu günden bugüne bireylerin yaşamlarını devam ettirebilmeleri adına seyahat ettikleri bilinmektedir. Hayat şartlarının bireyleri göçe itmesi neticesinde seyahatlerin temelinde keşfetme arzusu ile beraberlik gösteren merak duygusunun yattığı bilinmektedir. (Altıntaş, 2012: 3). Ayrıca insanların bir yerden başka bir yere seyahat etme sebeplerinin en başında yeni yerler görme arzusu da gelmektedir (Van Vuuren ve Slabbert, 2011: 295). Özellikle 2. Dünya Savaşı sonrasında ulaşım araçlarının hızla gelişmesi ve çeşitlilik kazanması, havayolu ulaşımında yolcu taşımacılığının artması, kara ve deniz yolu ulaşımının sıklıkla kullanılması, tatilin iş hayatının önemli ve gerekli bir parçası olarak kabul edilmesi, insanların gelir düzeyinin artması gibi pek çok gelişmeyle birlikte seyahat kavramı artık insanların gözünde vazgeçilmez bir olguya dönüşmüştür (Altıntaş, 2012: 7-8).

Gün geçtikçe gelişen ve değişen turizm aktiviteleri, insanların niçin giderek artan oranlarda seyahat etmeye başladıkları konusunda bilimsel merak uyandırmasına sebep olmuş ve bu hususta pek çok araştırma gerçekleştirilmiştir. Bazı araştırmacılar insanların seyahat etme nedenlerinin özellikle büyük ölçekte analizi güç olan psikolojik ve sosyal nedenlere dayandığını ifade etmişlerdir (Ahipaşaoğlu ve Arıkan, 2003: 19). Fakat genellikle insanların eğlenmek, gezmek, arkadaşlarını ve ailelerini ziyaret etmek, boş zamanlarını değerlendirmek, profesyonel veya ticari faaliyetlere, festivallere, eğitim ve spor faaliyetlerine katılmak, diğer kültürleri öğrenmek veya bilimsel araştırmalar yapmak amacıyla seyahat ettiği bilinmektedir (Kinley, Forney ve Kim, 2012: 267-268).

Ryan (1991) ise insanların seyahate çıkma sebeplerini; sürekli bulunulan ortamdaki uzaklaşma (kaçış), dinlenme ve rahatlama, eğlenme, aile bağlarını güçlendirme, prestij sağlama, diğer insanlarla sosyal etkileşimde bulunma, eğitim, bazı isteklerin yerine getirilmesi ve alışveriş olarak dokuz madde altında sıralamıştır.

İnsanların niçin seyahat etmeyi ve turist olmayı tercih ettiklerini anlamak ilk bakışta çok basit bir konu gibi algılanmaktadır. Fakat insanların seyahat etme sebepleri aslında çok boyutlu bir olgudur. Yapılan teorik araştırmalar, insanların seyahat etme eğilimlerinin açıklanabilmesi için turistlerin belli kategorilere ayrılması gerektiğini ortaya koymuştur. (Page, 2009:81-82).

Öte yandan bireylerin seyahat etme sebepleri arasında bazen bireysel ihtiyaçlar ön plana çıkarken bazense toplumsal ihtiyaçlar ön plana çıkmaktadır. Bu ihtiyaçlar talep yönlü ve arz yönlü oluşurken bu kapsamda istek ve çekiciliklerin de harcanabilir kişisel gelir ve zaman ile buluşması gerekmektedir. Talep yönlü faktörler

içsel ihtiyaçları diğer bir ifadeyle itici faktörleri temsil ederken, arz yönlü ihtiyaçlar ise dışsal ya da çekicilikler/olanaklar olarak ifade edilen çekici faktörleri temsil etmektedir (Demir, 2017: 7). Ayrıca bireylerin tatil planı yaparken destinasyon seçiminden önce tatile çıkıp çıkmama hususunda karar vermesinde iç güçler (itici faktörler) rol oynarken, karar verme sürecinde ise destinasyonun özelliklerini yansıtan dış güçler (çekici faktörler) rol oynamaktadır. Turistlerin satın alma karar sürecinde, ilgili destinasyona ait bitki ve hayvan çeşitliliği, tarihi ve doğal yerler, sosyo-kültürel yapı, şehrin dokusu, yeme-içme, ulaşım ve konaklama imkânları, etnik yapı, yerel halkın hayat tarzı ve folklorik değerler gibi faktörler de bu konuda belirleyici olabilmektedir (Davras ve Uslu, 2019: 682-683).

## **2. Araştırma**

Bu araştırmanın temel amacı 2015-2019 yılları arasında ülkemizi ziyaret eden yabancı turistlerin ziyaret nedenlerinin sayısal verilerle ele alınması ve oluşturulan grafikler sayesinde bu verilerin daha kolay anlaşılabilir hale getirilerek yıllık değişimlerin daha kolay fark edilebilmesini sağlamak ve meydana gelen değişimleri yorumlayarak ele almaktır. Araştırmada kullanılan verilerin elde edilmesinde TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) tarafından yayınlanan turizm istatistiklerinden yararlanılmıştır. İkincil verilerin kullanıldığı araştırmada 2015-2019 yıllarını kapsayan beş yıllık dönem ele alınarak elde edilen veriler grafiklere dönüştürülmüş ve yıl bazında ve genelde meydana gelen değişimler detaylı olarak değerlendirilmiştir. Bu bağlamda araştırmada TÜİK tarafından yayınlanan "Geliş Nedenine Göre Çıkış Yapan Ziyaretçiler" verisi "gezi, eğlence, sportif ve kültürel faaliyetler", "akraba ve arkadaş ziyareti", "eğitim ve staj", "sağlık ve tıbbi nedenler", "alışveriş" ve "iş amaçlı ziyaretler" olmak üzere toplam 6 kategori altında incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

### **2.1. Gezi, Eğlence, Sportif ve Kültürel Faaliyetler Nedeniyle Ülkemizi Ziyaret Eden Yabancı Turistlere İlişkin Veriler**

2015-2019 yıllarını içeren verilere bakıldığında Türkiye'yi gezi, eğlence, sportif ve kültürel nedenlerle ziyaret edenlerin toplam sayısının oldukça fazla olduğu görülmektedir. Tablo 1'de de görüleceği üzere 2015 yılında 22.768.327 yabancı ziyaretçi, 2016 yılında 13.980.138 yabancı ziyaretçi, 2017 yılında 17.977.537 yabancı ziyaretçi, 2018 yılında 23.567.646 yabancı ziyaretçi, 2019 yılında ise toplam 28.062.125 yabancı ziyaretçi ülkemizi gezi, eğlence, sportif ve kültürel nedenlerle tercih etmiştir. Son beş yıla bakıldığında; 2015 yılının sona ermesi ile birlikte 2016 yılında düşüş gösteren yabancı ziyaretçi sayısı ilerleyen yıllarda tekrar yükselişe geçerek 2019 yılı itibariyle zirve noktasına ulaşmıştır.

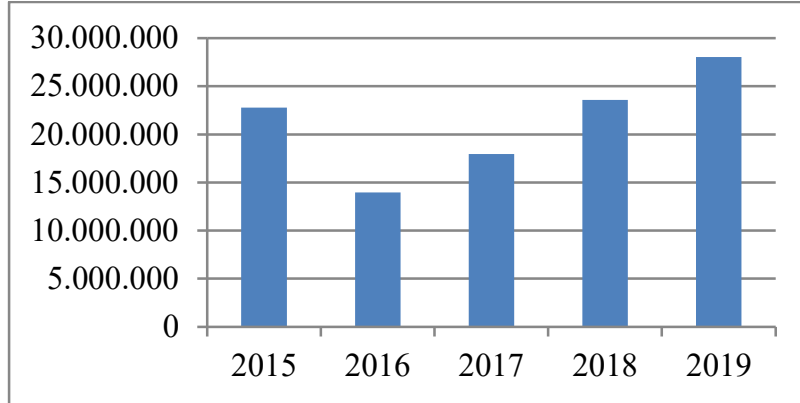
**Tablo 1:** Gezi, Eğlence, Sportif ve Kültürel Faaliyetler Nedeniyle Ülkemizi Ziyaret Eden Yabancı Turistlere İlişkin Veriler

Ziyaret Nedeni	Gezi, eğlence, sportif ve kültürel faaliyetler				
	2015 Yılı	2016 Yılı	2017 Yılı	2018 Yılı	2019 Yılı
1.Çeyrek	2.459.417	2.058.264	1.616.368	2.626.489	3.030.807
2.Çeyrek	6.760.096	3.990.885	4.499.037	6.383.955	7.884.295
3.Çeyrek	9.139.291	4.936.024	7.696.678	9.138.899	10.880.741
4.Çeyrek	4.409.523	2.994.965	4.165.454	5.418.302	6.266.283
<b>Toplam</b>	<b>22.768.327</b>	<b>13.980.138</b>	<b>17.977.537</b>	<b>23.567.646</b>	<b>28.062.125</b>

**Kaynak:** TÜİK, çıkış yapan ziyaretçiler anketi (geliş nedenine göre çıkış yapan ziyaretçiler, 2003 - 2019 verileri).

Grafik 1'e bakıldığında da 2016 yılında bir önceki yıla göre düşüş gösteren grafiğin 2017 yılından itibaren ise istikrarlı bir şekilde artarak yükseldiği görülmektedir.

**Grafik 1:** 2015 ve 2019 Yılları Arasında Gezi, Eğlence, Sportif ve Kültürel Faaliyetler Nedeniyle Ülkemizi Ziyaret Eden Yabancı Turistlerin Sayısı



**Kaynak:** TÜİK verileri esas alınarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

## 2.2. Akraba ve Arkadaş Ziyareti Gibi Nedenlerle Ülkemizi Ziyaret Eden Yabancı Turistlere İlişkin Veriler

2015-2019 yıllarını içeren verilere bakıldığında ülkemizi akraba ve arkadaş ziyareti gibi nedenlerle ziyaret eden yabancı turist sayısının 2015 yılında 3.257.492, 2016 yılında 3.671.526, 2017 yılında 4.710.532, 2018 yılında 4.688.850, 2019 yılında ise toplam 4.965.261 kişi olduğu görülmektedir. Ülkemizi akraba ve arkadaş ziyareti gibi nedenlerle ziyaret eden yabancı turist sayısının 2015, 2016 ve 2017 yıllarında bir önceki yıllara göre artış gösterdiği, 2018 yılında bir önceki yıla oranla 21.682 kişi azaldığı, 2019 yılı itibariyle ise son beş yılın rekor seviyesine ulaştığı görülmektedir.

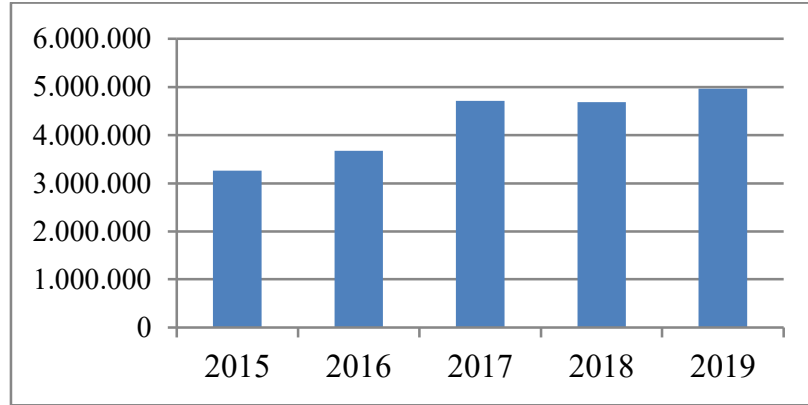
**Tablo 2:** Akraba ve Arkadaş Ziyareti Gibi Nedenlerle Ülkemizi Ziyaret Eden Yabancı Turistlere İlişkin Veriler

Ziyaret Nedeni	Akraba ve arkadaş ziyareti				
	2015 Yılı	2016 Yılı	2017 Yılı	2018 Yılı	2019 Yılı
1.Çeyrek	630.666	694.566	889.425	1.029.277	1.017.237
2.Çeyrek	702.117	747.092	1.219.686	1.092.169	1.062.506
3.Çeyrek	1.130.298	1.299.266	1.561.364	1.576.893	1.708.753
4.Çeyrek	794.411	930.602	1.040.057	990.512	1.176.764
<b>Toplam</b>	<b>3.257.492</b>	<b>3.671.526</b>	<b>4.710.532</b>	<b>4.688.850</b>	<b>4.965.261</b>

**Kaynak:** TÜİK, çıkış yapan ziyaretçiler anketi (geliş nedenine göre çıkış yapan ziyaretçiler, 2003 - 2019 verileri).

Grafik 2'de de görüleceği üzere 2016 ve 2017 yıllarında bir önceki yıla oranla artış gösteren grafik, 2018 yılında 2017 yılına göre hafif bir azalış göstermiş olsa da 2019 yılında tekrar artış göstererek son beş yılın rekor seviyesine ulaşmıştır.

**Grafik 2:** 2015 ve 2019 Yılları Arasında Akraba ve Arkadaş Ziyareti Gibi Nedenlerle Ülkemizi Ziyaret Eden Yabancı Turistlerin Sayısı



**Kaynak:** TÜİK verileri esas alınarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

### 2.3. Eğitim ve Staj Nedenleriyle Ülkemizi Ziyaret Eden Yabancı Turistlere İlişkin Veriler

2015-2019 yıllarını içeren verilere bakıldığında ülkemizi eğitim ve staj gibi nedenlerle ziyaret eden yabancı turist sayısının oldukça az olduğu görülmektedir. Tablo 3'de de görüleceği üzere 2015 yılında 121.103, 2016 yılında 83.964, 2017 yılında 89.371, 2018 yılında 100.424, 2019 yılında ise toplam 115.566 yabancı ziyaretçi eğitim ve staj gibi nedenlerle tercih etmiştir. Son beş yıla bakıldığında; 2015 yılının sona ermesi ile birlikte 2016 yılında düşüş gösteren yabancı ziyaretçi sayısı ilerleyen yıllarda tekrar yükselişe geçerek 2019 yılı itibariyle 115.566 kişiye ulaşmış olsa da 2015 yılı ziyaretçi sayısını yakalayamamıştır.

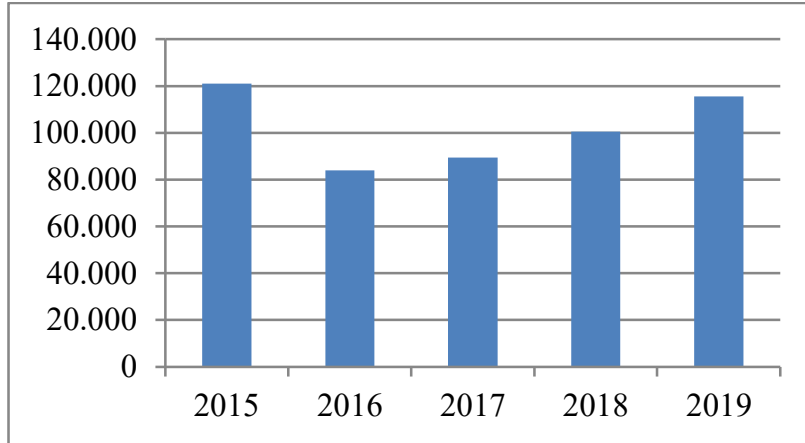
**Tablo 3:** Eğitim ve Staj Nedenleriyle Ülkemizi Ziyaret Eden Yabancı Turistlere İlişkin Veriler

Ziyaret Nedeni	Eğitim ve staj (1 yıldan az)				
	2015 Yılı	2016 Yılı	2017 Yılı	2018 Yılı	2019 Yılı
1.Çeyrek	25.746	15.573	20.254	15.047	20.229
2.Çeyrek	35.874	20.138	21.336	29.312	39.973
3.Çeyrek	35.018	28.406	21.954	43.018	29.951
4.Çeyrek	24.465	19.846	25.828	13.048	25.413
<b>Toplam</b>	<b>121.103</b>	<b>83.964</b>	<b>89.371</b>	<b>100.424</b>	<b>115.566</b>

**Kaynak:** TÜİK, çıkış yapan ziyaretçiler anketi (geliş nedenine göre çıkış yapan ziyaretçiler, 2003 - 2019 verileri).

Grafik 3'e bakıldığında da 2016 yılında bir önceki yıla göre düşüş gösteren grafiğin 2017 yılından itibaren ise istikrarlı bir şekilde artarak yükseldiği görülmektedir.

**Grafik 3:** 2015 ve 2019 Yılları Arasında Eğitim ve Staj Nedenleriyle Ülkemizi Ziyaret Eden Yabancı Turistlerin Sayısı



**Kaynak:** TÜİK verileri esas alınarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

#### 2.4. Sağlık ve Tıbbi Nedenlerle Ülkemizi Ziyaret Eden Yabancı Turistlere Ait Veriler

2015-2019 yıllarını içeren verilere bakıldığında ülkemizi sağlık ve tıbbi nedenlerle ziyaret edenlerin toplam sayısının 2015 yılında 260.339, 2016 yılında 251.809, 2017 yılında 326.709, 2018 yılında 437.925, 2019 yılında ise toplam 560.520 kişi olduğu görülmektedir. Son beş yıla bakıldığında; 2015 yılının sona ermesi ile birlikte 2016 yılında hafif bir düşüş gösteren yabancı ziyaretçi sayısı ilerleyen yıllarda tekrar yükselişe geçerek 2019 yılı itibarıyla zirve noktasına ulaşmıştır.

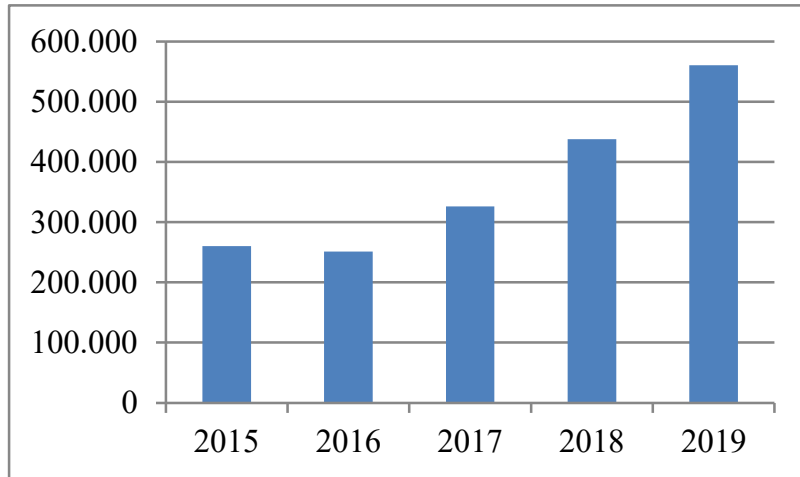
**Tablo 4:** Sağlık ve Tıbbi Nedenlerle Ülkemizi Ziyaret Eden Yabancı Turistlere İlişkin Veriler

Ziyaret Nedeni	Sağlık ve tıbbi nedenler (1 yıldan az)				
	2015 Yılı	2016 Yılı	2017 Yılı	2018 Yılı	2019 Yılı
1.Çeyrek	81.875	69.560	79.709	89.875	137.619
2.Çeyrek	69.998	53.911	78.826	127.377	160.816
3.Çeyrek	37.956	53.067	76.710	91.401	114.840
4.Çeyrek	70.509	75.272	91.464	129.272	147.246
<b>Toplam</b>	<b>260.339</b>	<b>251.809</b>	<b>326.709</b>	<b>437.925</b>	<b>560.520</b>

**Kaynak:** TÜİK, çıkış yapan ziyaretçiler anketi (geliş nedenine göre çıkış yapan ziyaretçiler, 2003 - 2019 verileri).

Grafik 4'e bakıldığında da 2016 yılında bir önceki yıla göre düşüş gösteren grafik 2017 yılından itibaren ise istikrarlı bir şekilde artarak yükselmiş ve 2019 yılında son beş yılın rekor seviyesine ulaşmıştır.

**Grafik 4:** 2015 ve 2019 Yılları Arasında Sağlık ve Tıbbi Nedenlerle Ülkemizi Ziyaret Eden Yabancı Turistlerin Sayısı



**Kaynak:** TÜİK verileri esas alınarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

## 2.5. Alışveriş Nedeniyle Ülkemizi Ziyaret Eden Yabancı Turistlere İlişkin Veriler

2015-2019 yıllarını içeren verilere bakıldığında ülkemizi alışveriş nedeniyle ziyaret edenlerin toplam sayısının 2015 yılında 1.104.133, 2016 yılında 1.181.888, 2017 yılında 1.456.567, 2018 yılında 1.389.328, 2019 yılında ise toplam 1.570.127 kişi olduğu görülmektedir.



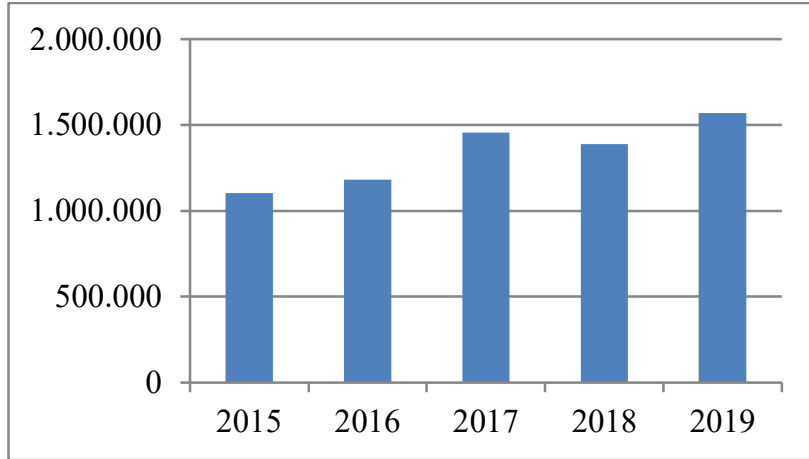
**Tablo 5:** Alışveriş Nedeniyle Ülkemizi Ziyaret Eden Yabancı Turistlere İlişkin Veriler

Ziyaret Nedeni	Alışveriş				
	2015 Yılı	2016 Yılı	2017 Yılı	2018 Yılı	2019 Yılı
1.Çeyrek	263.986	285.626	343.343	311.321	362.614
2.Çeyrek	336.511	260.376	444.784	370.554	499.723
3.Çeyrek	203.680	239.679	322.610	329.730	312.873
4.Çeyrek	299.955	396.206	345.829	377.723	394.918
<b>Toplam</b>	<b>1.104.133</b>	<b>1.181.888</b>	<b>1.456.567</b>	<b>1.389.328</b>	<b>1.570.127</b>

**Kaynak:** TÜİK, çıkış yapan ziyaretçiler anketi (geliş nedenine göre çıkış yapan ziyaretçiler, 2003 - 2019 verileri).

Grafik 5 incelendiğinde 2018 yılına kadar artış gösteren grafik 2018 yılında bir önceki oranla düşüş göstermiştir. 2019 yılında ise tekrar yükselişe geçerek 1.570.127 yabancı ziyaretçi sayısı ile son beş yılın rekor seviyesine ulaşılmıştır.

**Grafik 5:** 2015 ve 2019 Yılları Arasında Alışveriş Nedeniyle Ülkemizi Ziyaret Eden Yabancı Turistlerin Sayısı



**Kaynak:** TÜİK verileri esas alınarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

## 2.6. İş Nedeniyle Ülkemizi Ziyaret Eden Yabancı Turistlere İlişkin Veriler

2015-2019 yıllarını içeren verilere bakıldığında ülkemizi iş nedeniyle ziyaret edenlerin toplam sayısının 2015 yılında 1.965.768, 2016 yılında 1.545.808, 2017 yılında 1.552.171, 2018 yılında 1.681.825, 2019 yılında ise toplam 1.617.561 kişi olduğu görülmektedir.

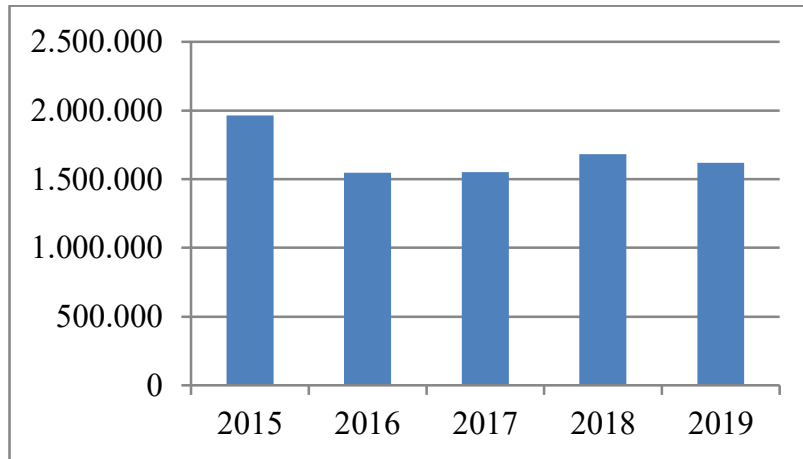
**Tablo 6:** İş Nedeniyle Ülkemizi Ziyaret Eden Yabancı Turistlere İlişkin Veriler

Ziyaret Nedeni	İş (konferans, toplantı, görev vb.)				
	2015 Yılı	2016 Yılı	2017 Yılı	2018 Yılı	2019 Yılı
1.Çeyrek	476.770	442.616	390.172	399 359	378.039
2.Çeyrek	585.085	451.852	485. 875	521 613	521.788
3.Çeyrek	328.681	252.187	325.760	346 247	334.603
4.Çeyrek	575.232	399.153	350.363	414 606	383.131
<b>Toplam</b>	<b>1.965.768</b>	<b>1.545.808</b>	<b>1.552.171</b>	<b>1.681.825</b>	<b>1.617.561</b>

**Kaynak:** TÜİK, çıkış yapan ziyaretçiler anketi (geliş nedenine göre çıkış yapan ziyaretçiler, 2003 - 2019 verileri).

Grafik 6'ya bakıldığında iş nedeniyle ülkemizi ziyaret eden yabancı turistlerin sayısının en çok olduğu yılın 2015 olduğu görülmektedir.

**Grafik 6:** 2015 ve 2019 Yılları Arasında İş Nedeniyle Ülkemizi Ziyaret Eden Yabancı Turistlerin Sayısı



**Kaynak:** TÜİK verileri esas alınarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

## Sonuç ve Öneriler

Araştırmada kullanılan verilere dayanarak; yabancı turistlerin Türkiye'yi daha çok gezi, eğlence, sportif ve kültürel amaçlı olarak ziyaret ettikleri görülmektedir. Bu ziyaretlerin ülkemize gelen toplam yabancı turist sayısının da büyük bir bölümünü oluşturduğu söylenebilir. Türkiye'nin içinde bulunduğu coğrafyanın, sahip olduğu doğal güzelliklerin, tarihi ve kültürel geçmişinin çok zengin olmasının, gelen yabancı turist sayısının yüksek olmasında önemli bir etkiye sahip olduğu söylenebilir. 2016 yılı bu konuda bir önceki yıla oranla daha düşük bir yabancı turist sayısına sahip olsa da; gezi, eğlence, sportif ve kültürel nedenlerle ülkemizi ziyaret eden yabancı turist sayısı gün geçtikçe yükselmektedir. 2019 yılı bu süreçte son beş yılın en başarılı yılı olarak kabul edilebilir. Akraba ve arkadaş ziyareti gibi nedenlerle ülkemizi ziyaret eden yabancı turistlere ilişkin verilere bakıldığında ise 2015 ve 2016 yılına göre geride bıraktığımız üç yılın daha başarılı turist sayılarına sahip olduğu görülmektedir.

Genel bir ifade ile değerlendirilecek olursa; akraba ve arkadaş ziyareti gibi sebeplerle ülkemizi ziyaret eden yabancı turist sayısının yüksek olduğu belirtilebilir. Diğer taraftan eğitim ve staj nedenleriyle ülkemizi ziyaret eden yabancı turistlere ilişkin veriler değerlendirildiğinde ise turist sayısının diğer ziyaret nedenlerine göre oldukça düşük olduğu görülmektedir. Bu hususta gerekli aksiyonların alınması ve öğrenci değişim programlarına ağırlık verilmesi gerektiği düşünülebilir. Bu noktada üniversitelerin ve eğitim kurumlarının yanı sıra özel sektörün de üzerine birtakım görevler düşmektedir. Sağlık ve tıbbi nedenlerle ülkemizi ziyaret eden yabancı turistlere ilişkin veriler incelendiğinde ise özellikle turist sayısının 2017, 2018 ve 2019 yıllarında önemli bir seviyede artış gösterdiği görülmektedir. Hatta 2019 yılı itibariyle sağlık ve tıbbi nedenlerle 1 yıldan az bir süreyle ülkemizi ziyaret eden yabancı turist sayısı yarım milyonu geçmiştir. Bu yönden de ülkemizin sağlık ve tıbbi (medikal) turizm konusunda oldukça iyi bir ivme yakaladığı kolaylıkla söylenebilir. Alışveriş nedeniyle ülkemizi ziyaret eden yabancı turist sayılarına bakıldığında da akraba ve arkadaş ziyareti gibi nedenlerle ülkemizi ziyaret eden yabancı turist sayısına benzer bir şekilde son üç yılda artışların yaşandığı ve özellikle 2019 yılı itibariyle ziyaret sayılarının son beş yılın rekor seviyesine ulaştığı görülmektedir. İş (konferans, toplantı, görev vb.) nedeniyle ülkemizi ziyaret eden yabancı turistlerin sayısına bakıldığında ise son beş yıla dayanarak 2015 yılının en verimli geçen yıl olduğu söylenebilir.

Genel bir değerlendirme yapılacak olursa; Türkiye'ye gelen yabancı turist sayısının yıllar itibariyle gittikçe daha da çok arttığı görülmektedir. Şüphesiz ülkemizin sahip olduğu çekiciliklerin yanı sıra doğru bir şekilde gerçekleştirilen pazarlama ve tanıtım faaliyetlerinin, strateji ve politikaların da bu başarının sağlanmasında katkısının olduğu düşünülmektedir. Her geçen yıl artan turist sayısı ile birlikte bacasız sanayi olarak tabir edilen turizm sektörünün ülkemize doğrudan ya da dolaylı olarak kazandırdıkları da günbegün artmaktadır. Özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler açısından yıllık gelen yabancı turist sayısı çok büyük önem taşımaktadır. Bu konuda ülkemize gelen yabancı turistlerin ülkemizi niçin tercih ettikleri ve seyahat nedenleri de kilit bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda gezi, eğlence, sportif ve kültürel faaliyetler, akraba ve arkadaş ziyaretleri, alışveriş ve sağlık ve tıbbi turizm açısından ülkemizin yabancı turist çekme potansiyelinin oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Ancak eğitim, staj ve iş (konferans, toplantı, görev vb.) gibi nedenlerle yabancı turistler tarafından daha çok tercih edilen bir ülke olma yolunda bazı girişimlerin ve çalışmaların yapılması gerektiği açıktır. Genel olarak zayıf yönlerimiz çok olmasa da eksikliklerin gözden geçirilmesinin ülkemize yarar sağlayacağı ve ayrıca ilerleyen dönemlerde gerçekleştirilecek olan buna benzer çalışmaların da eksikliklerin fark edilmesinde ve giderilmesinde bize ışık tutacağı düşünülmektedir.

## **Kaynakça**

- Ahipaşaoglu, H. S., Arıkan İ. (2003), Seyahat İşletmeleri Yönetimi ve Ulaştırma Sistemleri, Detay Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara.
- Aksoy, R., Kiyici, Ş. (2011). "A Destination Image As a Type of Image and Measuring Destination Image in Tourism (Amasra Case)", *European Journal of Social Sciences*, 20(3), 478-488.
- Altıntaş, V. (2012), Türkiye'de ve Dünya'da Seyahat Sektörü, (Ed.) İ. Ünlü, Seyahat Acentacılığı ve Tur Operatörlüğü içinde (ss. 2-13), Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir.
- Ayaz, N., Apak, Ö. C. (2017). "Kış Turizmine Katılan Yerli Ziyaretçilerin Seyahat Davranışları: Erciyes Kayak Merkezi Örneği", *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (49), 27-43.
- Dalgın, T., Karadağ. L., Bingöl Z. (2015). "Türkiye'de Turizm Girişimciliğinin Gelişimi ve Turizmle İlgili Sağlanan Teşvikler", *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 174-184.
- Davras, Ö., Uslu, A. (2019). "Destinasyon Seçimini Belirleyen Faktörlerin Destinasyon Memnuniyeti Üzerindeki Etkisi: Fethiye'de İngiliz Turistler Üzerinde Bir Araştırma", *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 679-696.
- Demir, M. (2017), Seyahat Acentacılığı ve Tur Operatörlüğü: İlkeler ve Yönetim, Detay Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara.
- Eralp, Z. (1983), Genel Turizm, Ankara Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu Yayınları, Ankara.
- [http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt\\_id=1072](http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1072) (Erişim Tarihi: 15.03.2020).
- Kinley, T. R., Forney, J. A., Kim, Y. (2012). "Travel Motivation as a Determinant of Shopping Venue. *International Journal Of Culture*", *Tourism And Hospitality Research*, 6(3), 266-278.
- Kozak, N., Akoğlan Kozak, M., Kozak M. (2006), Genel Turizm İlkeler-Kavramlar, Detay Yayıncılık, 6. Baskı, Ankara.
- Mısırlı, İ. (2013), Seyahat Acentacılığı ve Tur Operatörlüğü, Detay Yayıncılık, 4. Baskı, Ankara.
- Page, S. J. (2009), *Tourism Management: Managing for Change*, Butterworth-Heinemann, Third Edition, Oxford.
- Ryan, C. (1991), *Recreational Tourism: A Social Science Perspective*, Routledge. London.

- Telliöđlu, S., Tekin, M. (2016). "Türkiye'de İç Turizm Hareketlerinin İncelenmesi", *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(32), 488-507.
- Van Vuuren, C. V., Slabbert, E. (2011). "Travel Motivations and Behaviour of Tourists to a South African Resort", *International Conference on Tourism & Management Studies, Algarve*, 295-304.
- Yousaf, A., Amin, I., Santos, J. A. C. (2018). "Tourists' Motivations to Travel: A Theoretical Perspective On The Existing Literature", *Tourism and Hospitality Management*, 24(1), 197-211.